

توضیحات: دارای مجالس و دیباچه‌ای به نثر است.

آغاز: سپاس و آفرین مرخدای را که این جهان را آفرید...

انجام: پایان شد این داستان فرود کنون رزم کاموس باید شنود

● ۳۲۱ (دانشگاه علیگره)

نستعلیق، ص ۲۱۰، س ۲۷، اندازه ۴۳×۲۶/۵.

توضیحات: جلد چهارم شاهنامه است.

● ۳۹۲ (دانشگاه علیگره)

نستعلیق، ص ۱۳۱، س ۲۶ (چهار ستون)، اندازه ۳۳/۵×۳۰/۴.

توضیحات: جلد دوم شاهنامه می‌باشد.

انجام: کنون تاج اورنگ لهراسب شاه بیارایم و بر نشانم کلاه

● ۳۹۳ (دانشگاه علیگره)

نستعلیق، ص ۱۴۸، س ۲۷، اندازه ۳۴×۲۰.

توضیحات: جلد اول شاهنامه می‌باشد.

انجام: که کیخسرو امروز با خواستت بسداد و دهش کشسور آراست

● ۳۹۴ (دانشگاه علیگره)

نستعلیق، ص ۱۰۰، س ۲۷، اندازه ۳۴×۲۰.

توضیحات: جلد چهارم شاهنامه می‌باشد ولی ناقص است.

آغاز: الا ای دل آرای... چه بودت که گشتی چنین مستمند

انجام: چو این نامور نامه آمد برون ز من روی کشور شده بر سخن

● ۳۹۵ (دانشگاه علیگره)

نستعلیق، ص ۱۳۵، س ۲۷، اندازه ۳۳/۵×۲۰/۲.

توضیحات: جلد سوم شاهنامه می‌باشد.

انجام: دل شاد و خرم پر از درد گشت چنین روز با ناجوانمرد گشت

● ۴۱۲/۸ (سلام، علیگره)

نستعلیق، ص ۱۸۴۸، اندازه ۲۰×۱۲.

توضیحات: هر چهار دفتر شاهنامه و دارای مجالس است.

● ۵۷۵ (سلام، علیگره)

نستعلیق، ص ۲۹۶، س ۲۵، اندازه ۳۴×۲۳.

توضیحات: دفتر چهارم و دارای مجالس و مقدمه می باشد.

انجام: سر آمد کنون قصه یزدگرد — ماه سفندار منذ روز ارد

● ۵۷۶ (سلام، علیگره)

نستعلیق، ص ۲۳۲، س ۲۵، اندازه ۳۴×۲۳/۲.

توضیحات: دارای مجالس و جلد سوم شاهنامه می باشد

انجام: ورنام کردند نوشیروان که چهرش جوان بود دولت جوان

● ۵۷۷ (سلام، علیگره)

نستعلیق، ص ۳۲۶، س ۲۵، اندازه ۳۳/۵×۲۳/۵.

توضیحات: جلد دوم شاهنامه و از آغاز ناقص است.

آغاز: همیشه دل روشنش شاد باد — بدانش روان و... آب—باد داد

انجام: بدان راه دشوار بشتافتیم کنون لاجرم کام دل یافتیم

● ۵۷۸ (سلام، علیگره)

نستعلیق، ص ۹۲۴، س ۳۰، اندازه ۵۴/۴×۲۹/۳.

توضیحات: دارای مجالس است.

آغاز: بنام خداوند جان و خرد

انجام: وزان پس یکی آتشی بر فروخت پدر مرد و بسر... پسر را بسوخت

● ۶۰۵ (سلام، علیگره)

نستعلیق، ص ۱۰۶۶، س ۲۵، اندازه ۳۷×۲۲/۵.

توضیحات: دیباچه‌ای دارد از اول ناقص و دارای مجالس است.

آغاز: فریدون خورشید جمشید سان

انجام: زهجت سیصد سال و هفتاد و چهار بی‌نام جهانداور کردگار

● ۲۵۹ (احسن، علیگره)

نستعلیق، ص ۶۳۸، س ۲۵ (چهار ستون)، اندازه ۲۲×۲۹.

توضیحات: ناقص الاخر و در اولین هفت صفحه مقدمه بایسنفر آمده است.

آغاز: بدو آفرین کافرین آفرید مکان و زمان و زمین آفرید

● ۲۵۹ (احسن، علیگره)

نستعلیق عادی، ص ۶۳۸، س ۲۵ (چهار ستون)، اندازه ۱۴×۲۰.

توضیحات: ناقص الاخر است. مقدمه بایسنفر وجود دارد.

آغاز: مقدمه:

بدو آفرین کافرین آفرید مکان و زمان و زمین آفرید

● ۸۹۱/۵۵۱۴/۲۱ (احسن، علیگره)

نستعلیق، ص ۶۳۸، س ۲۵، اندازه ۱۱/۵×۸/۱ (۶۴/۲۰×۵۴×۲۷ سم).

توضیحات: نسخه ناقص الطرفین است و با دیباچه‌ای به نشر آغاز می‌شود.

● ۱۳۵/۲-۵ (قطب‌الدین، علیگره)

نستعلیق، دفتر اول: ۱۴۰ ورق، دفتر دوم: ۱۵۷ ورق، دفتر سوم: ۱۰۰ ورق،

دفتر چهارم: ۱۰۷ ورق، س ۲۵، اندازه ۱۱×۷/۳ (۷۳/۱۸×۹۴/۲۷ سم).

توضیحات: دیباچه‌ای به نشر دارد.

● ۲۸ (مدرسه سلیمانیه)

نستعلیق، ص ۱۲۸۰، س ۱۹، اندازه ۱۲×۷ (۷۸/۱۷×۴۸/۳۰ سم).

توضیحات: دفتر اول شاهنامه.

انجام: زید اصل چشم هما داشتن بود خاک در دیده انباشتن

● ۶۱ (مدرسه سلیمانیه)

نستعلیق، ص ۵۷۸، س ۲۵ (چهار ستون)، اندازه ۱۴x۸
(۳۲/۲۰x۵۶/۳۵ سم).

توضیحات: دفتر چهارم شاهنامه

آغاز: فتح نامه اسفندیار به پدر به کشتن ارجاسپ و ستدن رویین دژ...

خداوند کسیون و تابنده مور خداوند پیل و خداوند مور

● ۹۰ (الوز، تونک)

نستعلیق زیبا، ص ۴۶۸، س ۲۴، اندازه ۳۶x۲۷.

توضیحات: دارای ۱۸۵ مجلس مکتب تیموری هندیست.

● ۴۶۷۶ (تونک)

نستعلیق زیبا، اوایل قرن هجدهم میلاد، ص ۳۳۰، اندازه ۲۶x۱۶.

توضیحات: ناقص الطرفین و دارای ۳۱ مجلس رنگی است.

آغاز: چهارم که خوانند آمو خوشی(?) همان دشت ورزان با سرکشی

● ۹۰ (ملا فیروز)

نستعلیق.

توضیحات: با «دوره پادشاهی گشتاسب» شروع می شود.

● ۹۱ (ملا فیروز)

توضیحات: با «دنیا آمدن اسفندیار و پشتون» شروع می شود.

● ۹۲ (ملا فیروز)

نستعلیق.

توضیحات: با «آغاز دوره حکومت لهراسب» شروع می شود.

● ۹۴ (ملا فیروز)

نستعلیق، چهار ستون.

توضیحات: با «اطلاع یافتن لهراسب در مورد مراجعت ارتش» به پایان می‌رسد.

● ۲۲۴۸ (تغلق آباد)

نستعلیق، ص ۱۵۶، اندازه ۲۸×۱۴.

توضیحات: ناقص الآخر است.

آغاز: فاتحه کتاب مستطاب آفرینش و پیرایه دانش و بینش، حمد خداوند...

● ۲ (شاه منیر عالم)

نستعلیق، ص ۵۲۲، س ۲۵، اندازه ۲۲×۱۶.

توضیحات: دیباچه به نثر دارد و ناقص الآخر است.

● ۸۱۶ (بنارس)

نستعلیق، ص ۹۴۶، اندازه ۱۷/۵×۱۲.

آغاز: نخستین که نوک قلم شد سیاه گرفت آفرین بسر خداوند ماه

● ۸۱۷ (بنارس)

نستعلیق، ص ۲۲۱۸، اندازه ۱۸/۵×۱۲.

توضیحات: نسخه ناقص است.

● ۸۱۸ (بنارس)

نستعلیق، ص ۱۱۵۲، اندازه ۱۹/۵×۱۴/۵.

توضیحات: از دوره سلطنت لهراسب تا یزدگرد.

آغاز: ستایش کنم ایزد پاک را که گویا و بینا کند خاک را

● ۸۱۹ (بنارس)

نستعلیق، ص ۲۲۵۸، اندازه ۲۲/۵×۱۶/۵.

● ۸۲۰ (بنارس)

نستعلیق، ص ۱۳۳۲، اندازه ۲۶×۱۶.

آغاز: کمی جشن کرد آن شب و باده خورد

شده نام آن جشن فرخنده گرد

● ۸۲۱ (بنارس)

نستعلیق، ص ۵۶۲، اندازه ۲۲/۵×۱۶/۵.

توضیحات: تا دوره سلطنت یزدگرد.

آغاز: کنون عدل کسری به پیش آورم ز دفتر بگفتار خویش آورم

● ۱۳۳۵ (اصفیه)

نستعلیق.

توضیحات: دارای مجالس است.

● ۹۶۵/۲۹ (دیوبند)

توضیحات: نسخه کامل شاهنامه است.

● ۶ (بلرام پور)

توضیحات: شاهنامه با مجالس است.

نسخه‌های خطی منتخب شاهنامه (با ذکر تاریخ)

● ۹۷ (بمبئی)

نستعلیق، هیرید بن هیرید و یکجیو، ۱۶۵۴-۵/۱۰۲۴، س ۱۶ و ۱۸، اندازه

۹/۵×۶/۴ (۱۶/۵۱×۴۵/۲۴ سم).

توضیحات: انتخابی از شاهنامه تحت عنوان کاؤس نامه.

آغاز: چو کاؤس بگرفت گاه پدر

● ۸۴ (بندار کن)

نستعلیق، ۱۶۲۰/۱۰۳۰، ص ۱۵۰، اندازه ۲۴×۱۲.

توضیحات: از شاهنامه تقریباً ده هزار بیت انتخاب شده است.

● ۹۸ (بمبئی)

نستعلیق، هیرباد داراب بن هیرباد هورمزیا، ۱۶۷۴-۵/۱۰۴۴، س ۲۱، اندازه

۹/۵×۵/۲ (۱۳/۳۴×۴۵/۲۴ سم).

توضیحات: انتخابی از شاهنامه تحت عنوان داستان کاموس کشانی.

آغاز: بنام خداوند خورشید و ماه کسه مسا را پناهش خرد داد راه
● ۲۳۴۴-۱۱ (سالار جنگ)

نستعلیق، هدایت الله بن عنایت الله، ۱۱ رجب ۱۱۱۲/۱۱ دسامبر ۱۷۰۰.

توضیحات: در این «مجموعه قصاید» انتخاب اشعار مذهبی از سی شاعر گرد آمده.
اشعار همین نوع فردوسی شامل این مجموعه می باشد.

● ۲۱۲ ق ۲ مثنوی (دانشگاه علیگره)

نستعلیق، ربیع الاول ۱۲۶۲/۱۸۴۶، ص ۳۹۸، س ۱۴، اندازه ۱۹/۴×۱۴/۵.

توضیحات: خلاصه شاهنامه است که از اول و آخر ناقص است.

آغاز: ... خلاص و درستی نموده و محرر و مسود آن...

انجام: ازان کوه هم گذشت. سکندر مردی را دید که موی دراز و گوش بزرگ دارد، او
را گرفته نزد سکندر آوردند. پرسید که حقیقت را بگوی...

● ۳۵۹ (دانشگاه علیگره)

نستعلیق، ۵ رمضان ۱۲۸۱/۱۸۶۵، پیشاور، ص ۳۶، س ۱۹، اندازه

۳۱/۲×۱۹/۵.

توضیحات: انتخاب شاهنامه با لوايح جامی صحافی شده و دارای مجالس است.

● ۲۳۱۲-۲۱ (سالار جنگ)

نستعلیق، اواخر قرن یازدهم هجری، ورق ۱۰۹ تا ۲۳۹، س ۲۵، اندازه

۲۹/۴×۱۵.

توضیحات: محمد کاظم بن علاءالدین محمد مونیاری نائینی انتخابی از مناقب

منظوم ائمه کرام را از ۹۴ شاعر مختلف انتخاب کرده و آن را

به «مجمع المناقب» موسوم کرده است. ابیاتی در ستایش ائمه کرام از

فردوسی هم در این مجموعه آمده است. به هر صورت این بیاض اشعار

نادر است.

نسخه‌های خطی منتخب شاهنامه (بدون ذکر تاریخ)

● ۲۳۸۰-۱۸ (سالار جنگ)

نستعلیق شکسته، اوایل قرن سیزدهم هجری، اندازه ۱۱/۶×۱۸/۶.

توضیحات: گردآورنده این جنگ، اشعاری در منقبت ائمه کرام جمع‌آوری نموده

است و ابیات همین نوع فردوسی هم شامل این جنگ است.

● ۲۳۸۳-۶ (سالار جنگ)

شفیعا، اوایل قرن سیزدهم هجری، اندازه ۷/۶×۱۶/۶ (۱۹/۶۸×۴۲/۵۴ سم).

توضیحات: در این بیاض انتخابی از نثر و نظم نویسندگان و شعرای مختلف ترتیب

داده شده و بعضی ابیات شاهنامه هم در این بیاض گنجانیده شده است.

● ۳۶۷ (خدا بخش)

نستعلیق، ص ۸۴۶، س ۱۰، اندازه ۹/۵×۱۴/۵ (۲۲/۸۶×۳۷/۱۵ سم).

توضیحات: انتخابی از شاهنامه است.

● ۹۲۳ (ایوانف)

نستعلیق شکسته، ورق ۴۹ تا ۶۰، اندازه ۱۷×۲۳.

توضیحات: قسمتی از مجموعه اشعار است. ابیاتی درباره جنگ رستم با افراسیاب از

شاهنامه در این مجموعه نقل گردیده است.

● ۲۵۳ (کاما)

نستعلیق، ص ۷۱، س ۱۷، اندازه ۱۶×۲۳.

توضیحات: گزیده‌ای از شاهنامه می‌باشد.

آغاز: پژوهنده نامه باستان که از پهلوانان زند داستان

انجام: کنون زین سپس دور دیگر بود سخن گفتن از سخت و منبر بود

● ۱۹۲ (کاما)

نستعلیق عادی، ص ۴۰۰، س ۱۳، اندازه ۱۳×۳۲.

توضیحات: نسخه ناقص است و انتخابی از شاهنامه به عنوان «سهراب نامه» می‌باشد.

آغاز: بدین باره دژ، دل اندر میند که این نیست برتر ز چرخ بلند
نخستین عنوان:

نامه نوشتن کژدهم نزد کیکاوس شاه

آخرین عنوان:

رزم سهراب با گرد آفرید

انجام: بدرگفت زین گفته هرگز مگرد که دیدی مرا روزگار نبرد
● ۴/۷۹۲ (سلطان المدارس)

نستعلیق، ص ۹۰، س ۲۴، اندازه ۲۸×۱۸/۵.

توضیحات: نسخه از اول ناقص و به عنوان «داستان رستم و سهراب» می‌باشد.

آغاز: یکی روز رستم گو شیرگیر بساطی بر افکند بر آب گیر
انجام: بجامه بپوشید و سعد دمان بر امید دل شاد روشن روان

● ۱۸۶ (بندارگر)

نستعلیق، ص ۲۰۰، اندازه ۲۸×۱۹.

توضیحات: این انتخاب شاهنامه دارای مجالس است.

● ۲۶۸ (بمبئی)

نستعلیق، اندازه ۱۶/۷×۱۴/۸.

توضیحات: انتخابی از شاهنامه به عنوان «اسفندیار نامه» می‌باشد.

آغاز: نسخت آفرین را تو بکشای لب ثنای خداوند گو روز و شب
● ۲۶۰ (بمبئی)

نستعلیق، س ۱۳، اندازه ۱۷/۵×۱۴/۲.

توضیحات: «داستان رستم و اسفندیار» از شاهنامه می‌باشد.

آغاز: به پیش است کاری که دشوارتر
وزو جان ما پرز آزارتر
(از: رای زدن رستم با خویشان)

● ۲۶۹ (بمبئی)

نستعلیق، امرداد (سال داده نشده)، اندازه ۱۴×۵/۱۷.

توضیحات: «داستان رستم و اسفندیار» از شاهنامه.

آغاز: نخست آفرین را تو بکشای لب
ثنای خداوند گو روز و شب
● ۲۷۰ (بمبئی)

نستعلیق، اندازه ۱۱/۵×۱۶/۵.

توضیحات: داستان کاوس از شاهنامه.

آغاز: چو کاوس بگرفت گاه پدر
مر او را جهان بسنده شد سر بسر

**تاریخ شمشیر خانی، شاهنامه منثور، تاریخ دلگشای
شمشیر خانی، خلاصه شاهنامه و منتخب شاهنامه
(با ذکر تاریخ)**

میرزا توکل بیگ بن تولک بیگ حسینی از روزگار شاهجهان پادشاه تیموری
(۱۰۳۷-۱۰۶۸/۱۶۲۲-۱۶۵۷) واقعه نویس دربار شاهزاده دارا شکوه
(۱۰۲۴-۱۰۶۹/۱۶۱۵-۱۶۵۸) به نشر آمیخته به خود ایات شاهنامه برای محمد
حیات شمشیر خانی حاکم غزنین (۱۰۶۳-۱۰۶۹/۱۶۵۲-۱۶۵۸) تالیف کرد. در
دیباچه آمده که این گزیده ایست از بخش های شاهنامه که به نشر درآورده شده است.
مؤلف این خلاصه شاهنامه را در ۱۰۶۳-۳/۱۶۵۲ در بیست و هشتمین سال
پادشاهی شاهجهان به انجام رساند. این کتاب با هجوتنامه ساختگی به انجام رسیده
است. جی. اتکینسن (J. Atkinson) همین خلاصه شاهنامه را به نام «شاهنامه
فردوسی» از لندن در سال ۱۸۳۲ م به انگلیسی ترجمه کرده، به چاپ رسانده است.

برای احوال نسبتاً مفصل توکل بیگ، رک: مآثر الامراء، ج ۲، ص ۶۵. تعداد نسبتاً زیاد نسخه‌های خطی تاریخ شمشیر خانی نشان می‌دهد که این خلاصه در هند مورد پسند علاقمندان به شاهنامه قرار گرفته بود.

● ۵۷۴ (سلام، علیگره)

نستعلیق، ۱۶۵۲-۳/۱۰۶۳، ص ۷۹۹، س ۱۲، اندازه ۲۸×۱۹/۴.

توضیحات: ناقص الآخر و دارای مجالس است. این نسخه در سال تکمیل تالیف تاریخ شمشیرخانی استنساخ شده بود.

آغاز: حمد بی‌غایت و ثنای بی‌نهایت حضرت کبریای واجب الوجود را که...

انجام: مقام نبی و علی گفته‌ام که درهای معنی بسی سفته‌ام
● ۷ (محمود آباد)

نستعلیق، میر نجیب علی بن میر مهدی ابن میر سیف‌الله بخاری، ۱۶۵۲/۱۰۶۳، ص ۵۸۵، س ۱۵، اندازه ۳۱×۲۲.

انجام: کنون عمر نزدیک هفتاد شد امیدم به یکبار بریاد شد
● ۴۲۵ (محمود آباد)

نستعلیق، ۱۶۵۲/۱۰۶۳، ص ۵۰۲، س ۱۷، اندازه ۲۵/۵×۱۷.

انجام: امیدم چنان است ز اهل خرد کسزین راست گفتن نگویند بد
● ۶ (محمود آباد)

نستعلیق، ۱۶۵۴/۱۰۶۵، ص ۸۰۰، س ۱۱، اندازه ۳۰×۱۸.

توضیحات: مذهب و ناقص الطرفين است.

● ۲۵۵ (حمیدیه)

نستعلیق، پانندیت سهج رام کتری، ۱۲ شعبان ۱۱۲۹/۱۷۱۷.

توضیحات: دارای مجالس و سر لوح طلائی و جداول رنگی است.
● ۹۹۳ (حبیب گنج)

نستعلیق، محمد سعید نگاه، ۱۷۱۶/۱۱۲۹، ص ۵۲۰، س ۱۵، اندازه ۲۵×۱۷.

توضیحات: در آخر نسخه احوال زندگی فردوسی آمده است. روی صفحه اول و آخر مهر «میر حسن ۱۲۴۹» ثبت است. اولین صفحه مطلا است و صفحات دیگر جداول مطلا دارد.

● ۸۹ (ملا فیروز)

نستعلیق، ۱۷۱۷-۸/۱۱۲۹، اندازه ۱۰/۱×۵/۷ اینچ (۲۵/۴×۱۴/۹۲ سم).

● ۳۶۸ (خدا بخش)

نستعلیق، دوست محمد، چهارم رجب سال هفتم جلوس محمد فرخ سیر پادشاه تیموری هند (۱۷۱۹/۱۱۳۱).

توضیحات: ترقیمه‌ای که در آخر نسخه آمده، اهمیت تاریخی این نسخه را روشن می‌سازد:

«تمام شد... بتاریخ چهارم رجب المرجب سنه هفت جلوس ابد مانوس، حسب الحکم ابوالمظفر معین‌الدین محمد عالمگیر ثانی پادشاه محمد فرخ سیر غازی(؟)»

علاوه بر این فهرست اسم‌های جانشین‌های اردشیر و احوال زندگی فردوسی طوسی هم در پایان نسخه داده شده است.

● ۱۲۳۰ (آصفیه)

نستعلیق، ۱۷۱۹/۱۱۳۱.

● ۱۶۲ (مسعود حسن رضوی)

نستعلیق، شیخ ابوالمکارم ولد شیخ علیم‌الله، ۱۷۴۰/۱۱۵۳، ص ۳۵۴، س ۲۰، اندازه ۲۵×۱۴.

انجام: بعد از یزدگرد بن خسرو پرویز بیست سال سلطنت راند. این است فهرست پادشاه عجم که فردوسی طوسی در شاهنامه تا همین جا گفته است، بمعرض بیان آورده شد.

● ۴۲۴ (محمود اباد)

نستعلیق شکسته، سیف‌الله بن سید محمود دایم الحسنی الواسطی، ۱۷۷۲/۱۱۸۶،
ص ۴۸۰، س ۱۵، اندازه ۳۱×۲۰.

انجام: سرانجام گوهر بکار آورد همان میوه تلخ بار آورد
● ۶۱۵ (سلیمان، علیگره)

نستعلیق، ۱۷۷۴/۱۱۸۸، ص ۲۲۶، س ۱۳، اندازه ۱۹/۵×۱۱/۵.
توضیحات: از آغاز افتادگی دارد.

آغاز: ... درین کوی شرط پندار نیست، ابلیس گفت اگر از سوگند بگذری، تو
هلاک خواهی شد. گفت: من چاره می‌کنم. مرتاض را عبادت خانه‌ای بود
که آخر شب درین جا رفته عبادت خدای تعالی بجا آوردی...

انجام: به اردشیر گفت: من ترا برای همین پرورش می‌کنم که با...

● ۶۱۶ (سلیمان، علیگره)

نستعلیق، ۱۷۷۴/۱۱۸۸، ص ۲۷۰، س ۱۵، اندازه ۱۹/۸×۱۲/۴.

● ۶۲۰ (سلیمان، علیگره)

نستعلیق شکسته، ۱۷۷۴/۱۱۸۸، ص ۳۱۸، س ۲۰، اندازه ۲۴/۵×۱۴/۵.

● ۹۹۲ (حبیب گنج)

نستعلیق، ۱۷۸۱/۱۱۹۶، ص ۴۷۲، س ۱۷، اندازه ۲۲×۱۵.

● ۳۴۲۵ (تونک)

نستعلیق، خلیفه نجیب‌الدین، یکشنبه ۱۵ رجب ۱۲۱۶/۱۸۰۱، راجگر، ص
۳۲۰، س ۱۵، اندازه ۳۰/۵×۲۰/۵.

● ۳۴۳۱ (تونک)

نستعلیق، مولوی قنبر علی، ۲ رمضان ۱۲۱۷/۱۸۰۲، ص ۷۱۲، س ۱۸، اندازه
۲۸×۱۶.

● ۶۸۹ (تغلق آباد)

نستعلیق، ضمیر حسین، ۱۲۲۴/۱۸۰۹، ص ۳۵۵، اندازه ۲۲×۳۱.

انجام: هر آنکس که دارد هش و رای و دین

پس از مرگ بر من کند آفرین

● ۱۱۰۷ (سالار جنگ)

نستعلیق، سه نفر کاتب از ایچ پور (برار): واجد علی خان، عباس علی خان و میر

حسین صادق، ۱۲۲۴/۱۸۰۹، ص ۴۸۴، س ۱۱، اندازه ۱۴×۲۱.

توضیحات: در آخر نسخه هجو سلطان محمود غزنوی منسوب به فردوسی آمده است.

انجام: کنیزک نه زاید بجز از غلام پدرگر پیمبر بود یا امام

● ۷۴۳ (موزه ملی)

نستعلیق، ۷ ربیع الثانی ۱۲۲۵/۱۸۱۰، ص ۵۷۶، اندازه ۱۴×۵/۲۲.

توضیحات: ترقیمه دار بدین قرار: این منتخب شاهنامه فردوسی که موسوم

به شمشیر خانی است، بتاريخ هفتم شهر ربیع الثانی سنه ۱۲۲۵ هجری

روز دوشنبه، سه جلوس اکبر پادشاه غازی... سوی جی پور در عهدۀ

مهاراجه دهراج راج راجندر سوی جگت سنگه بهادر دام اقباله.

آغاز: مقدمه:

آورده اند که نصیر بن احمد دقیقی از نسل ساسانیان مردی دانا بود، میل

او... (این مقدمه در هفت صفحه می باشد). انجام این مقدمه:

دلم شیر شد زین سراج سپنج خدایا بیا مرز برهان ز رنج

اصل شمشیر خانی از ورق ۱ تا ۲۸ آمده است.

● ۴۷۲۵۶ (تاگور)

نستعلیق، عبدالرزاق، ۲۷ ذی‌الحجه ۱۲۳۰/۱۸۱۵، ص ۶۶۲، س ۱۳، اندازه
۲۲×۱۵.

● ۴۵۰۹۳ (تاگور)

نستعلیق، رام سهای، ربیع‌الثانی ۱۲۳۰/۱۸۱۵، ص ۳۷۴، س ۱۵، اندازه
۱۸×۱۲.

توضیحات: روی نسخه «تاریخ ملوک عجم» از شمشیر خانی نوشته شده که همان
تاریخ شمشیر خانی است.

انجام: پرستار زاده نیاید بکار اگریچه بسود زاده شهریار

● ۳۹۲۱ (رامپور)

نستعلیق، ۱۲۳۳/۱۸۱۸، ورق ۵۵۲.

● ۱۳ (انصاری)

نستعلیق، ۱۲۳۳/۱۸۱۷، ص ۲۶۰، س ۱۹، اندازه ۲۳×۱۵.

انجام: خدایا تونی داور دستگیر به بخشای تقصیر این مرد پیر

● ۳۴۲۶۰ (تونک)

نستعلیق، میر مدد علی ولد میر امام علی ابن سید شمشیر، نوزدهم ذی‌الحجه
۱۲۳۳/۱۸۱۸، ص ۴۳۴، س ۱۴، اندازه ۲۲×۱۵.

● ۹/۲۱ (ضامن علی)

نستعلیق، کاظم علی ولد فضل علی، پنجم ربیع‌الثانی ۱۲۳۵/۱۸۲۰، ص ۳۴۲،
س ۱۵، اندازه ۲۱×۱۵.

توضیحات: فهرست پادشاهان ایران هم شامل نسخه می‌باشد.

● ۲۷۵۹ (تونک)

نستعلیق، جمادی‌الاول ۱۲۳۸/۱۸۲۳، سوای جی‌پور، ص ۲۲۴، س ۱۵، اندازه
۲۲×۱۳.

● ۳۶۳ (دانشگاه علیگره)

نستعلیق، ۱۸۲۲/۱۲۳۸، ص ۳۹۰، س ۱۴، اندازه ۲۵×۱۵/۵.

● ۱۷۹۶ (خدا بخش)

تعلیق، ۳ صفر ۱۸۲۳/۱۲۳۹، ص ۵۹۴، س ۱۵، اندازه ۲۳×۱۶.

توضیحات: مهرهای نواب سید ولایت علی خان و سید خورشید نواب در آغاز نسخه ثبت است.

● ۱۵۸۳ (تغلق آباد)

نستعلیق، طوطارام کایسته سکسینه، پنجشنبه ۲۵ صفر ۱۲۳۹/۱۷ اکتبر ۱۸۲۳،

کتهولی، ص ۲۸۷، اندازه ۳۲×۲۱.

توضیحات: ناقص الاول است. برای «برخورداران سعادت آثار لاله مرلی دهر و نوردیده لاله زور آور سنگ» استنساخ گردیده است.

آغاز: ... و خود را از نزدیکیان درگاه و دیگران را از درمساندگان گمراه می‌شمارد...

● ۳۹۲۲ (رامپوری)

نستعلیق، شیخ امام بخش بنی اسرائیل، ۱۲۴۲ هـ، ص ۵۹۲.

● ۱۱۰۸ (سالار جنگ)

شکسته، بینی پرشاد، ۳۰ محرم ۱۲۴۵/ یکم اوت ۱۸۲۹، ص ۳۱۴، اندازه

۲۸/۴×۱۸/۴.

● ۲۸۷۸ (تونک)

نستعلیق، قبول‌الدین محمد اله آبادی، سه شنبه ۱۲ ذی‌قعدة ۱۲۴۷/۱۸۳۲، بهرت

پور، ص ۱۵۰، س ۱۹، اندازه ۳۱×۲۱.

● ۳۲۲۰ (تونک)

نستعلیق، سیزدهم ذی قعدة ۱۲۵۲/۱۹ فوریه ۱۸۳۷، ص ۲۲۸، س ۱۴، اندازه

۳۰×۲۲.

● ۲۵۶ (حمیدیه)

نستعلیق، ۱۸۳۷/۱۲۵۳

● ۳۹۲۳ (رامپور)

نستعلیق، ۱۲۵۴ هـ، ص ۳۷۶.

● ۱۰۶۹ (جامعه)

نستعلیق، ۱۸۳۹/۱۲۵۵، ص ۴۵۴، س ۱۶، اندازه ۲۳/۵×۱۵.

● ۱۹۴ (هردیال)

نستعلیق، راجا رام، ۱۸۴۴/۱۲۶۰، ص ۳۸۷، س ۱۵، اندازه ۲۲×۱۴.

توضیحات: از صفحه ۳۳۳ تا ۳۴۸ هر صفحه جدول دارد.

● ۳۷۵ (دانشگاه علیگره)

شکسته، ۲۰ ربیع الاول ۱۲۶۲/۱۸۴۶، ص ۳۰۳، س ۱۷، اندازه ۲۶×۱۸.

● ۳۷۶ (دانشگاه علیگره)

نستعلیق، ۷ جمادی الثانی ۱۲۸۹/۱۸۷۲، شکارپور، ص ۲۷۶، س ۱۷، اندازه

۲۶/۹×۱۶/۳.

● ۴۴۸۶۹ (دانشگاه دهلی)

نستعلیق، رام کشن برهمن، ۲۶ پاگن ۱۹۱۰ سمت، ص ۴۲۹، س ۱۸، اندازه

۲۵×۱۵.

توضیحات: از آخر ناقص است.

انجام: ای مرد تو از چه گیتی و از کدام دیاری و چه کاروباری؟ قاصد گفت من

از...

نسخه‌های خطی تاریخ شمشیر خانی (بدون ذکر تاریخ)

● ۳۹۲۴ (رامپور)

نستعلیق، ص ۵۵۰، دارای مجالس است.

● ۳۹۲۵ (رامپور)

نستعلیق، ص ۵۳۴.

● ۴۲۳ (ایوانف)

نستعلیق، قرن دوازدهم هجری، ص ۴۹۶، س ۱۵، اندازه ۲۳×۱۳/۵.

توضیحات: از آخر ناقص است.

● ۱۱۰۶ (سالار جنگ)

نستعلیق خوب، اواخر قرن دوازدهم هجری، ص ۶۶۶، اندازه ۳۰/۴×۱۹/۶.

توضیحات: دارای دو جلد است. جلد اول با دوره حکومت کیخسرو و جلد دوم با

زمان حکومت لهراسب به پایان می‌رسد. در آخر نسخه آمده که این

خلاصه شصت هزار بیت شاهنامه می‌باشد. نسخه دارای نوزده مجلس

است.

آغاز: جلد اول:

حمد بی غایت و ثنای بی نهایت

جلد دوم:

کنون تاج اورنگ لهراسب شاه برآریم و بر نشانم به گاه(?)

● ۱۱۰۹ (سالار جنگ)

نستعلیق، اواخر قرن دوازدهم هجری، ص ۵۰۶، اندازه ۲۳/۶×۱۳/۲.

توضیحات: مهر «نیرالملک ۱۲۰۶» روی نسخه ثبت است.

انجام: از همت آن دختر متعجب شد و بر مرگ فردوسی تاسف بسیار خورد.

● ۱۷۹۷ (خدا بخش)

نستعلیق، قرن نوزدهم میلادی، ص ۳۲۰، س ۱۸، اندازه ۲۹/۵×۱۶/۵.
توضیحات: مجلس‌های متعددی به سبک هندی و مهرها و امضای نواب سید ولایت
علی خان و سید خورشید نواب دارد.

● ۲۵۷ (حمیدیه)

نستعلیق، س ۱۷.

● ۱۵۴۱ (پیر محمد شاه)

نستعلیق، ص ۳۱۹، اندازه ۳۰×۱۵/۵.

● ۶۴۱ (تغلق آباد)

نستعلیق، ص ۳۰۲، س ۱۵، اندازه ۲۵/۵×۱۹.

توضیحات: ناقص الطرفین می‌باشد.

آغاز: ... آئین ایشان حاضر بودند، اشاره نمودند که اگر کتاب تاریخ بنویسد که...

● ۱۸۰۲ (تغلق آباد)

نستعلیق، ص ۶۲۸، س ۱۵، اندازه ۲۴/۵×۱۵.

● ۱۴۳ (دانشگاه علی‌گه)

نستعلیق، ص ۵۳۰، س ۱۶، اندازه ۱۹/۷×۱۰/۷.

● ۱۹۱ (دانشگاه علی‌گه)

نستعلیق، ص ۲۰۶، س ۱۵، اندازه ۲۲/۹×۱۴/۸.

● ۵۹۷ (دانشگاه علی‌گه)

نستعلیق، ص ۳۹۲، س ۱۵، اندازه ۲۲/۴×۱۶.

توضیحات: ناقص الآخر است.

انجام: رومیان از... داراب بیدل شدند و تاهم.

● ۸۶ (شورای هند)

نستعلیق، ص ۶۹۰، اندازه ۲۴×۱۹.

● ۴۷ (ندوه)

نستعلیق، ص ۵۷۴، س ۱۴، اندازه ۲۶×۱۶.

● ۱۶۹۵ (جامعه)

نستعلیق، ص ۳۶۴، س ۱۱، اندازه ۲۵×۱۵.

توضیحات: ناقص الطرفین است.

آغاز: ... چون قارون پیغام رسانید، شنیده گفت که فردا جنگ...

انجام: نگرید که جهان را زیر تو پدر که کاووس گرید همی...

● ۱۸ (بلرام پور)

توضیحات: مذهب و مطلا است و دارای مهر (امجد علی شاه زمان) و «کتابخانه

سلیمان شاه» می باشد.

● ۸۶۳ (بنارس)

نستعلیق، ص ۷۱۰، اندازه ۹×۶/۵ (۲۲/۸۶×۱۶/۸۳) سم.

● ۸۶۴ (بنارس)

نستعلیق، ص ۷۸۶، اندازه ۸/۵×۵/۵ (۲۲/۲۷×۱۴/۲۹) سم.

● ۳/۷۹۲ (سلطان المدارس)

نستعلیق، ص ۱۵۲، س ۲۳، اندازه ۲۸×۱۸/۵.

نسخه های خطی خلاصه شمشیر خانی

● ۱۱۱۰ (سالار جنگ)

خلاصه شمشیر خانی

جمیل الدین بجنوری تاریخ شمشیر خانی را در ۱۸۲۱/۱۲۳۷ برای رچارد

کوندس (Richard Conds) یکی از مقامات کامپانی هند شرقی

(East India Company) در اردوئی نزدیک به دیاری جمنا خلاصه کرده

است. با داستان کیومرث شروع و با هجو محمود غزنوی به پایان می‌رسد.

نستعلیق عادی، قرن سیزدهم هجری، ص ۱۰۶، اندازه ۱۵×۶/۲۰.

آغاز: عزیزمی که خاقان و قغفور چین بسدرگاه والاش سربرز زمین
... اما بعد بر اریاب فطنت و خبرت مستور مباد که...

انجام: از انعام محروم ماند، هجو شاه کرد، ابیات آن مشهور است.

● ۱۱۱۱ (سالار جنگ)

مرات الملوک

از: هر بهگوان

نستعلیق عادی، اواخر قرن دوازدهم هجری، ص ۹۴، س ۱۵، اندازه

۲۲×۱۴/۸.

توضیحات: تاریخ مختصر ایران در سه پرده (باب) و بر مبنای شاهنامه و تاریخ
شمسیر خانی که در ۱۱۷۸/۱۷۶۵ تألیف گردیده است.

آغاز: بنام خداوند جان و خرد... روزی در مجلس یاران سخن از اذکار پادشاهان
می‌شد...

انجام: باز از اصل ساسانیان نامی باقی نماند.

انتخاب رباعیات فردوسی

● ۲۳۶۱-۶۳ (سالار جنگ)

از: نامعلوم.

نستعلیق، غلام محمد، اواخر قرن دوازدهم هجری، اندازه ۱۳×۶/۲۳.

توضیحات: در این نسخه خطی جنگی انتخاب کلام منظوم و منشور شعرا
و نویسندگان فارسی گردآورده شده است و رباعیاتی چند از فردوسی هم
منتخب شده است.

فرهنگ‌های شاهنامه

● ۱۱۱۲ (سالار جنگ)

گنج‌نامه در حل لغات شاهنامه

علی المکی ابن طیفور به تقاضای رضا قلی بیگ مخاطب به نیک نام خان (م: ۱۰۸۲/۱۶۷۱) یکی از وزرای قطب شاهیان دکن این فرهنگ واژه‌های شاهنامه را تالیف کرد و آن را در روز هفتم جمادی‌الآخر ۱۰۷۹ / دوازدهم نوامبر ۱۶۶۸ به تکمیل رساند.

نستعلیق، قرن دوازدهم هجری، ص ۳۴۸، س ۱۹، اندازه ۲۴/۴×۱۴/۲.

توضیحات: مهرهای «حیدر یار خان» و «دلاور جنگ بهادر» و امضای عبدالحمید خان (صمصام الملک دلاور جنگ) روی نسخه ثبت است. نسخه از آخر ناقص است.

آغاز: بنام خداوند جان و خرد

سپاس بی‌قیاس جناب کبریای الهی زیاده بر آنست که...

انجام: بر اول نهاد و روی بخلق کرده گفتم که ایزد تعالی...

● ۱۱۱۳ (سالار جنگ)

همان.

نستعلیق، اوائل قرن سیزدهم هجری، ص ۴۵۶، س ۱۳، اندازه ۲۰/۷×۱۳/۸.

توضیحات: امضای جوزف چامپیان (Joseph Champion) روی آخرین صفحه ثبت است.

● ۹۹۴ (عبدالحق)

همان

نستعلیق، رضا علی بیگ، ص ۳۰۰، اندازه ۲۰×۱۲.

● ۲۵۲۹ (شعبه تحقیق)

فرهنگ شاهنامه

از: نامعلوم.

نستعلیق، ص ۱۳۲، اندازه ۱۲×۲۰.

● ۴۷۰۵۶ (تاگور)

فرهنگ شاهنامه

از: جسونت رای.

نستعلیق، یکم شوال ۱۲ (۱) هجری، ص ۶۰۰، س ۱۳.

آغاز: ثنای ناظمی که مصراع صبح و شام را بر تکیه موزون ساخته که دقیقه فهان

خورشید...

● ۹۲۳ (ایوانف)

فرهنگ شاهنامه

از: نامعلوم.

توضیحات: فرهنگ مختصر واژه‌های نامانوس شاهنامه می‌باشد.

● ۳۹۲۰ (رامپور)

فرهنگ شاهنامه

از: نامعلوم.

نستعلیق، ورق ۱ ب - ۶ الف.

نسخه خطی فهرست شاهنامه

● ۴۲۴ (ایوانف)

فهرست شاهنامه

از: بهیم سین محب.

نستعلیق، ۱۷۶۳/۱۱۷۷، ارکات، ص ۱۹۲، س ۱۷، اندازه ۲۱×۱۲.

توضیحات: فهرست منظوم مطالب شاهنامه (در فصل‌های مختلف) که در ۱۱۴۷ (= فهرست شاهنامه) / ۱۷۳۵ به تکمیل رسید.

آغاز: الا ای صاحب دانش خردور درین نامه بفکر ژرف بنگر

نسخه خطی دیباچه‌ای به شاهنامه

● ۴۰۶ (دانشگاه علیگره)

از: ترنر مکان.

نستعلیق، محمد یوسف قیصر، ۱۸۲۹/۱۲۴۵، ص ۲۰، س ۲۷، اندازه

۳۲/۷×۲۰.

توضیحات: ترنر این پیشگفتار را در سال ۱۲۴۵ هـ نوشته بود و در شاهنامه‌ای که در سال ۱۸۲۹م از بمبئی چاپ شد، شامل کرده است.

آغاز: اگر چه از لوازم رسوم بندگی و لواحق شیوه پرستندگی همان است که نامه بسپاس و ستایش...

نسخه خطی ترجمه شاهنامه به زبان اردو

● ۱۰ و ۱۱ (سالار جنگ)

سراج التواریخ

از: نذر علی که در سال ۱۰۶۵ هـ به نام نواب سراج‌الملک، یکی از امرای حیدرآباد،

به اردو برگردانده است. دو نسخه خطی این ترجمه به شماره‌های ۱۰ و ۱۱

در کتابخانه موزه سالار جنگ نگهداری می‌شود.

آغاز: ستایش مسلم خداهای کوهی نیایش سزاوار شاهی کوهی

چاپ‌های شاهنامه و انتخاب‌های آن

- ام. لمسدن (M. LMUMSDEN) با مقدمه و فهرست مفصل عنوان‌ها از تومس واتلی، چاپخانه کامپانی، کلکته، ۱۸۱۱ م (۱۲۲۶ هـ) به چاپ رسانده است.
- جلد اول شاهنامه، کلکته، ۱۸۱۱/۱۲۲۶. در این چاپ اطلاع داده شده:

The Shah Nama, being a series of heroic poems, on the ancient history of Persia [Persian text, revised and edited by Mirza Mehdi and others, superintended by Mathew Lumsden, with English preface by the latter] ... in eight volume. Volume first, Calcutta, 1811.

- در یاد بود کاماجی در ۱۸۲۹ م (۱۲۴۵ هـ) از بمبئی چاپ گردیده و فرهنگ بعضی الفاظ در آخر این چاپ آمده است.
- در سال ۱۸۲۹ م (۱۲۴۵ هـ) به سعی و اهتمام کمترین بندگان، آن بی‌نشان و لامکان کپتان ترنر مکان (Turner Macan) به نسخ متعدد قدیم و معتبر مقابله و تصحیح یافته مع فرهنگ الفاظ نادر و اصطلاحات غریب و احوال آن سخن فصیح و ادیب به دارالحکومت کلکته به قالب طبع در آمد. [چاپخانه باپتیستا میشن (Press Baptist Mission) اولین چاپ کامل و معتبر است که از شاهنامه انتشار یافته و مورد استفاده محققان و دانشمندان در تحقیقات و مطالعات علمی شاهنامه واقع شد. این شاهنامه در ۴ جلد چاپ شده و فرهنگ واژه‌ها و اصطلاحات نامانوس در آخر هر جلد شامل است. احوال زندگی فردوسی به زبان‌های هر دو فارسی و انگلیسی در این چاپ آمده است.

- سید رضا الحسنی شیرازی به تقاضای آقای محمد مهدی اصفهانی شاهنامه را با ملحقات آن و با اسم بردن نسخ خطی شاهنامه که در تصحیح این چاپ مورد استفاده قرار گرفته، در چهارم رجب ۱۲۶۲ مطابق ۲۹ ژانویه ۱۸۴۶، از چاپخانه

گنیت راؤ کرشناجی، بمبئی چاپ کرده است.

این چاپ دیباچه‌ای دارد حاوی بر ۲۴ صفحه و فرهنگ واژه‌های دشوار در ۲۹ صفحه در آخر چاپ آمده است.

● به سعی و اهتمام آقا محمد باقر صاحب بن حاجی میرزا کوچک تاجر شیرازی... در بندر معموره بمبئی در کارخانه گنیت راؤ کرشناجی به زیور طبع در آمده در ۱۸۴۹/۱۲۶۶، مصور و رحلی و چاپ سنگی است.

● بمبئی، ۱۸۵۱/۱۲۶۸.

● بمبئی، ۱۸۵۳-۴/۱۲۷۰، رحلی، سنگی، به خط آقا بابا.

● بمبئی، ۱۲۷۲ هـ.

● بمبئی، ۱۸۵۶/۱۲۷۳.

● بمبئی، ۱۲۷۴ هـ.

● بمبئی، ۱۸۵۵/۱۲۷۵.

نسخه مشهور به چاپ اولیا سمیع به خط محمد ابراهیم الشهیر به آقا خلف محمد حسنی خان اولیا سمیع شیرازی که در کارخانه عبدالغفور مشهور به داد و میان بن محمد عبدالله دهایی طبع شده است.

● بمبئی، ۱۸۵۹-۶۰/۱۲۷۶ حسب الفرمایش آقا میرزا محمد باقر بن حاجی میرزا کوچک تاجر شیرازی به خط میرزا محمد رضا بن آقا میرزا محمد حسین خوش نویس شیرازی در مطبع محمدی به چاپ رسید. در صفحه عنوان نوشته شده:

«حسب الفرمایش... آقا محمد صادقی شیرازی... لهذا عبدالکریم بن محمد ابراهیم الطباطبائی الاصفهانی الاردستانی از ابتدای این صفحه تا انتهای دیباچه به قید تحریر در آورده، ۱۲۷۵ هـ»

در این چاپ فرهنگ واژه‌ها و اصطلاحات فریب از صفحه ۴۳ تا ۵۴ آمده است.

- بمبئی، ۱۸۶۸ م (۱۲۸۵ هـ).
 - کلکتہ، ۱۸۷۲ م (۱۲۸۹ هـ).
 - نول کشور، کانپور، ۱۸۷۴ م (۱۲۹۰-۹۱ هـ).
با مقدمه و فرهنگ بعضی الفاظ دشوار.
 - کلکتہ، ۱۸۷۸ م (۱۲۹۵ هـ).
 - بمبئی، مطبع حیدری، ۱۸۸۳ م (۱۳۰۰-۱۳۰۱ هـ).
- قاضی فتح محمد بن قاضی نور محمد و ملا نورالدین بن جیون خان این چاپ را ترتیب داده و به اهتمام نور محمد بن عبدالصمد و محمد حسین کشمیری به چاپ رسیده است.
- نول کشور، لکھنؤ، ۱۳۰۱/۴-۱۸۸۳.
 - بمبئی، فتح الکریم ۳ رجب المرجب ۱۳۰۶/۱۸۸۸ و ۱۳۰۸/۱۸۹۰.
- این چاپ بکوشش قاضی عبدالکریم بن قاضی نور محمد و قاضی رحمة الله بن قاضی فتح محمد بعمل آمده.
- از صفحه ۹۷۵ تا ۱۸۶ فرهنگ «الفاظ نادره و اصطلاحات غریبه شاهنامه» آمده. مجالس هم دارد. سید ناظم حسین رضوی موهانی کاتب این نسخه است.
- نول کشور، ۱۸۹۱ م (۱۳۰۹ هـ).
 - نول کشور، کانپور، ۱۳۱۴/۱۸۹۶ (سنگی).
- بکوشش منشی بهگوان دیال با فرهنگ و مقدمه به چاپ رسیده است.
- بمبئی، ۱۳۱۵/۸-۱۸۹۷ (سنگی).
 - بمبئی، چاپخانه گلزار حسنی، ۱۲۶۸ یزجردی/۱۳۱۶ هـ/۱۸۸۹ م.
- خورشید جی منوچهرجی کاتیلی شاهنامه را به نام «آئینه خورشید» به چاپ رسانده است.

- بمبئی، پارسی پنچایت، ۲۴ نوامبر ۱۸۹۸ م (۱۳۱۶ هـ).
- بمبئی، ۱۳۲۱/۴-۱۹۰۳.
- نول کشور، کانپور، ۱۳۲۶-۷/۱۹۰۸.
- نول کشور، کانپور، ۱۹۰۹ م (۱۳۲۷ هـ) (۴ جلد در دو مجلد)، بر اساس چاپ ترنر مکان است.
- پونا، بخش فوتوزینکوی دولتی، ۱۳۳۰/۱۹۱۱.
(Government Photo Zenco Department, Pune, 1330 A.H.)
- ترتیب: آموزنده بن نوزر پارسی، به تقاضای آقا محمد باقر تاجر شیرازی، در جمادی الثانی ۱۲۷۲ هـ کتابت کرده بود. مجالس هم دارد. در آخر جلد اول عکس فردوسی هم آمده است.
- بمبئی، ۱۳۳۳/۵-۱۹۱۴، تجدید چاپ مشهور به اولیاء سمیع.
- بمبئی، نیو بک کامپانی (New Book Company)، ۱۹۵۰ م (۱۳۷۰ هـ).
ترتیب: پی. پی. وچچا.
- دهلی، هیریتج پبلشرز (Heritage Publishers)، ۱۹۷۳ م (۱۳۹۳ هـ).
بکوشش الکسندر روجرس (Alexander Rogers)
- داستان سهراب
اتکنسن (J. Atkinson) با مقدمه و پاورقی‌ها به فارسی، این چاپ را که از کلکتہ از ۵-۱۸۱۴ م (۱۲۳۰ هـ) صورت گرفت است، خدمت فرماندار کل و رئیس ستاد ارتش هند آقا فراترس (Francis) تقدیم نمود.
- منتخب شاهنامه
مطبع اردو گائند، دارالامارۃ کلکتہ، (Urdu Guide Press)، ۱۸۸۰ م (۱۲۹۸ هـ) (سربی)، بکوشش کبیرالدین برای امتحان افسران صیغہ میلتری (نظامی)

و سیویل (غیر نظامی) یعنی منصب داران اهل سیف و اهل قلم در دیگری آف آنر (Degree of Honour) توسط اچ. اس. چیریت (S.H. Chairey) ترتیب داده شد. این منتخب از شاپور اردشیر آغاز و به فرمانروائی هرمزد پسر انوشیروان به پایان می‌رسد.

● چاپ‌های خلاصه شاهنامه

بتصحیح هر دهیان سنگ این دیوان شیولال ابن دیوان هیم راج کایست قانون گوی پرگنه جونپور ملقب به برم زئی، بفرمایش منشی گورسهای، چاپخانه درکلان کوتی، به کارخانه بخش خان ۱۲۴۹/۱۸۳۳.

● خلاصه الشاهنامه (فصاحت البیان)

هر دهیان سینگ این دیوان شیولال این خلاصه را در سال ۱۲۴۰ فصلی مطابق با ۱۲۴۹ هـ به تقاضای نواب محمد علی خان بهادر والی اوده نوشته بود. چاپ مطبع کثیر المطابع، ۱۲۶۷/۱۹۴۷.

● کارنامه اردشیر بابکان

این منتخب از بمبئی در سال ۱۸۹۶ م (۱۳۱۴ هـ) چاپ گردیده است.

● رستم و سهراب

بمبئی، ایجوکیشن سوسائتی استیم پریس (Education Society's Steam Press) ۱۸۹۶ م (۱۳۱۴ هـ).

● منتخب شاهنامه

بمبئی، ۱۳۱۸/۱۹۰۰.

● داستان‌ها از شاهنامه

از: مودی، جی. جی. در دو جلد از بمبئی در سال ۱۹۰۶-۷ م (۱۳۲۴ هـ) چاپ شد.

● داستان‌های زنان شاهنامه

(The Episodes of the Famous Woman of the Shah Nama)

چاپخانه دستور آشکارا، ۱۹۰۸ م (۱۳۲۶ هـ).

● داستان سهراب و رستم

نول کشور، ۱۹۲۲ م (۱۳۴۱ هـ).

● داستان بیژن و منیژه

بمبئی، ۱۳۱۵ هـ.

شرف الدین الکتبی، بمبئی، ۱۹۳۷ م (۱۳۵۶ هـ).

● چاپ‌های ترجمه شاهنامه

● خسرو عجم

ترجمه منظوم به زبان هندی از خلاصه توکل بیگ معروف به تاریخ شمشیرخانی، به تصحیح غلام حیدر، کلکته، ۱۸۴۶ م (۱۲۶۳ هـ)؛ کانپور، ۱۸۵۲ م (۱۲۶۹ هـ)؛ لکهنو، ۱۸۷۲ م (۱۲۸۹ هـ)؛ میرت، ۱۸۷۶ م.

● سرور سلطانی

ترجمه تاریخ شمشیرخانی به زبان اردو با اضافه مطالبی از کتاب‌های دیگر از رجب علی بیگ سرور (م: ۱۲۸۶/۱۸۶۹) نگارنده فسانه عجائب، به فرمایش واجد علی شاه اختر والی اوده، که در سال ۱۱۷۳ هـ به پایان رسید.

مطبع مسیحایی، لکهنو، ۱۲۶۸/۱۸۵۱؛ مطبع سلطانی، لکهنو، ۱۲۶۳/۱۸۴۶، به

تحقیق آغا سهیل، مجلس ترقی ادب، لاهور، ۱۳۹۵ هـ.

● شاهنامه اردو (قصه خسروان عجم)

مول چند لکهنوی متخلص به منشی (م: ۱۲۴۵ هـ) شاگرد شاه نصیر شاعر معروف اردو، شاهنامه شمشیرخانی را در عهد گورنر جنرل سر هنری هاردینگ

(Sir Henry Harding) به دستور گپتان جارج تونمل مارشال بهادر به نام «قصه خسروان عجم» در سال ۱۲۲۵ هـ برای مدارس ترجمه نمود تا محصلین با اصطلاحات رزمی آشنا، چست و چالاک گردند.

نول کشور، مارس، ۱۸۷۲ م (۱۲۸۹ هـ)؛ مطبع کریمی، بمبئی، ۱۳۳۱/۱۹۱۲؛ مطبع منشی جی نرائن، دهلی، ۱۳۶۲/۱۹۴۳.

● ترجمه شاهنامه به زبان گجراتی

بمبئی، ۱۸۹۷ م (۱۳۱۵ هـ).

● شاهنامه اردو

با مجالس، مطبع فیض احمدی، لکهنو، ۱۳۱۸/۱۹۰۱.

● ترجمه شاهنامه به زبان گجراتی

از: مودی، ج.ج.، بمبئی، ۱۹۰۴ م (۱۳۲۲ هـ).

ترجمه شاهنامه از ابتدا تا دوران حکومت منوچهر، با تاریخ پادشاهان ایران چنانکه در اوستا، پهلوی و منابع دیگر فارسی آمده است.

● ترجمه ملخص شاهنامه (منظوم)

از: سید باقر حسین دهلوی. مطبع جوهر هند، دهلی، ۱۳۲۲/۱۹۰۴.

● ترجمه شاهنامه به زبان انگلیسی

از: وی. بی. وُهر، استاد فارسی در دبیرستان در گودرا (گجرات)، چاپخانه پراجا برشو، ۲۱ مه ۱۹۱۱ م (۱۳۲۹ هـ).

● ترجمه شاهنامه به زبان گجراتی

از: ماهیار نصر جی ختن و فرامرز، ۱۲۸۳ یزدجردی / ۱۹۱۴ م (۱۳۳۳ هـ).

● ترجمه شاهنامه

بمبئی، ۱۹۱۴ م (۱۳۳۳ هـ).

● چندره و هر دیالو سیمها (ترجمه شاهنامه به زبان هندی)

آگره، ۱۹۴۷ م (۱۳۶۷ هـ)

ترجمه شاهنامه به زبان پنجابی

از: رنجیت سینگ و جنگ سینگ.

اداره زبان حکومت استان پنجاب، پتایلا، در چهار جلد چاپ کرده است.

جلد اول، دوم و سوم در سال ۱۹۸۰ م (۱۴۰۱ هـ) و جلد چهارم در سال ۱۹۸۱

م (۱۴۰۲ هـ) منتشر گردید.

● ترجمه شاهنامه به انگلیسی (منظوم)

از: الکسندر راجر (Alexander Roger)

سعید انترنیشنل، دهلی نو، ۱۹۸۹ م (۱۴۱۰ هـ).

● ترجمه منتخبات شاهنامه

از: دیوی سینگ، رهنمای تعلیم، لاهور.

فهرست نام کاتبان

۴۸	شیخ ابوالمکارم ولد شیخ علیم الله	۶۴	آموزنده بن نوزد پارسى
۵۲	شیخ امام بخش بنی اسرائیل	۵	ابن ابوالمکارم سعدالله الحجازی
۱۷	شیخ رکن الدین حسین	۱۴	ابن شاه محمود جمال الدین الکاتب
۵۰	ضمیر حسین	۲	ابن محمد محمود
۵۲	طوطا رام کایسته سکینه	۱	ابن یحیی
۵۰	عباس علی خان	۱۶	احمد
۵۱	عبدالرزاق	۱۹	امیر حیدر
۶	عبدالواحد زاهدی		بدهن بن قوام الدین بن کمال الدین
۲۸	علام الدین	۳	یوسف علم دار مخاطب به امیر بلغای
۵۷	غلام محمد	۵۲	بینی پرشاه
۱۶	غوث علی	۴۷	پاندیت سهج رام کتری
۸	غیاث الدین بن عبدالقادر بن اسحق	۱۰	پیر بخش
۵۲	قبول الدین محمد اله آبادی	۱۳	جعفر
۵۱	کاظم علی ولد فضل علی	۱۸	جهومک لعل کایست کرن
۷۰۵	کمال الدین بن ابراهیم	۴۹	خلیفه نجیب الدین
	محمد ابراهیم الشهیر به آقاخلف	۱۶	خواجه احمدالله
۶۲	محمد حسنی خان اولیا سمیع شیرازی	۴۸	دوست محمد
۳	محمد بن محمد یوسف التشری	۵۳	راجا رام
۲۷	محمد سعید نگاه	۵۱	رام سهوای
۲۰	محمد مقیم	۵۳	رام کیشن برهمن
۱۴	محمد مقیم ولد شیخ عبدالحکیم	۵۸	رضا علی بیگ
۶۰	محمد یوسف قیصر	۱۷	سید امیر شاه رامپوری
۴	مرشد الکاتب شیرازی	۴۹	سیف الله بن سید محمود
۴۹	مولوی قنبر علی	۳۳	دایم الحسنى الواسطی
			شاه محمد الکاتب

۷۰

- ۵۰ میر حسین صادق
میرزا محمد رضا بن آقا میرزا محمد
- ۶۲ حسین خوش نویس شیرازی
میر مدد علی ولد میر امام علی
- ۵۱ ابن سید شمشیر
میر نجیب علی بن میر مهدی
- ۴۷ ابن میر سیف الله بخاری
- ۱۵ تثار علی
- ۶ نصیر الدین
- ۱۶ نور احمد ولد میان محمد سعید
- ۵۰ واجد علی خان
- ۱۱ ویسی بن محمد
- ۴۳ هدایت الله بن هدایت الله
- ۴۲ هیرباد داراب بن هیرباد هورمزیار
- ۴۲ هیربد بن هیربد ویکجیو